

Novela zákona o střetu zájmů aneb „Lex Babiš“

Novela zákona o střetu zájmů byla schválena za vlády **Bohuslava Sobotky (ČSSD)** v roce 2016 a následně 2017. Její hlavní myšlenka spočívá v tom, že **firmy, ve kterých mají alespoň čtvrtinový podíl členové vlády, nebudou mít přístup k veřejným zakázkám, nenárokovým dotacím a investičním pobídkám.** Nové ustanovení také říká, že **veřejní činitelé (po nadcházejících volbách 2017), nemohou vlastnit rozhlas, televizi nebo periodický tisk.**

Novela vznikla z jednoduchého důvodu – bránit zneužívání politické moci k soukromému zisku. **Zároveň měla nepochybnou spojitost s tehdejšími ministrem financí Andrejem Babišem (ANO) a jeho koncernem Agrofert,** pod který spadalo i mediální vydavatelství MAFRA (MF Dnes, Lidové noviny a další). **V souvislosti s tím jí média začala přezdívat Lex Babiš.** Sám Babiš to bral jako jeden z důkazů, že novela má za cíl ho dostat z politiky, a posiloval tak svůj mediální obraz *obětího beránka*. Naopak novela zákona o střetu zájmů se týkala všech politiků – jak současných, tak budoucích. **Ke konečnému potvrzení novely nakonec došlo až z rozhodnutí Ústavního soudu v únoru 2020.**

Ze Sněmovny až k Ústavnímu soudu

Cesta novely od prvního schválení v roce 2016 až ke konečnému potvrzení Ústavním soudem v roce 2020 byla velmi křivolaká. Nejprve ji vetoval prezident Zeman. Poslanci jej ale v lednu 2017 přehlasovali absolutní většinou. Pro byli i členové vládních stran, což bral Babiš od Sobotky a dalších jako podraz. Následně Zeman podal proti novele stížnost u Ústavního soudu, k níž se krátce na to připojili i poslanci ANO a Úsvitu. Ústavní soud o věci opakovaně jednal a v únoru 2020 odmítl stížnosti Zemana i zmíněných poslanců, tím pádem potvrdil platnost této novely. Zpráva soudu také obsahuje toto důležité sdělení: ***Ekonomická moc může přispět k získání moci politické, která potom může být zpětně synergicky využita k posílení moci ekonomické, například získáním veřejných zakázek nebo omezováním konkurence.***

Jurečkova farma a Babišův svěřenecký fond

Jakmile tedy začala novela v roce 2017 platit, museli se tehdejší ministři zbavit části svých majetků, například převodem na osobu blízkou. Tím vyřešil situaci tehdejší ministr zemědělství **Marián Jurečka**, když přepsal farmu na manželku a všech dotací se prý zřekl.

Andrej Babiš se s novelou vypořádal tak, že převedl své koncerny Agrofert a SynBiol do svěřenského fondu, aby mohly firmy dále dotace pobírat. Přestal tak být jejich vlastníkem, čímž splnil zákon. V radě fondu však sedí například jeho manželka nebo Babišův právník (přehled osob ve fondu). Díky tomu **může Babiš nadále firmy ovládat**, což se velmi pravděpodobně děje. **Babiš je tedy nadále v jasném střetu zájmů. Potvrzuje to i konečné znění auditu Evropské komise z roku 2020.** S tím ovšem nesouhlasí ministryně spravedlnosti Marie Benešová, podle které Babiš převodem do fondu splnil zákon. Jiný problém ve věci nevidí...

Kontext a významné momenty kauzy

- Novela zákona o střetu zájmů je v očích mnoha právníků naprosto nedostatečná a původně měla být o dost přísnější. Podle prvních verzí novely nesměli členové vlády firmy vlastnit ani je ovládat. **Část o zákazu ovládní firem, ale byla následně vypuštěna.** Převládá strach, že by šlo o příliš hluboký zásah do vlastnických práv... Podle exposlance Plíška, který byl tenkrát přímo u zrodu novely, však Babiš zákon i přesto porušuje, jak dokazuje i závěr auditu Evropské komise.
- O děravosti novely svědčí i případ bývalého senátora Ivo Valentý. Ten je mimo jiné vysokým podílníkem společnosti Our Media, pod kterou spadá například Praha TV či Parlamentní listy. Senátní imunitní výbor však dospěl k závěru, že **zákaz vlastnění médií se na Valentu nevztahuje, neboť se senátorem stal ještě před přijetím přísnějších pravidel.**

Aktivity občanské společnosti

Milion chvilek dlouhodobě upozorňuje na střety zájmů. V těch se opakovaně objevuje především Andrej Babiš.

- V tomto [příspěvku](#) z prosince 2020 Milion chvilek informuje o závěrech auditu Evropské komise k Babišově střetu zájmů.
- V lednu 2021 uspořádal Milion chvilek [Debatu o střetu zájmů](#).